

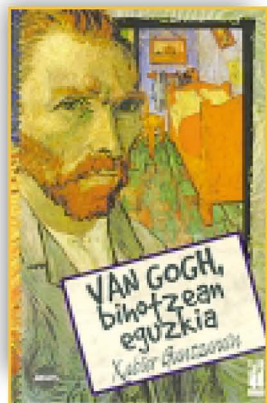
Betizuaren kolore berriak

Markos Zapiain

Hezkuntza sailetan faro pedagogiko berria jarrera dialogiko eta komunikatiboa da; halaber, politikan, badirudi herriak bere ordezkari arerioekin adostasunetara heltzeko nahimena eskatzen diela oroz lehen. Aldiz, Gantzarainek talde kontuez arras futitzen den betizu bat proposatzen digu eredu, sortzaile autista bat. Biografia honek Van Goghek bazekiela oso luzaro bakarrik egoten azpimarratzen du; irakurleoi, bakardadearekin onezkoak egiten erakusten digu, merezi duela.

Euskaraz, *artista* hitzaz lagun mota bi aipa dezakegu: trebetasun bereziren baten jabea, eta handiuste ganorabakoa. Artistaren eta bere lanarenganako gizarte ezagutzaren arteko gaizkiulertu min-garriak, arrakastatsu diren artistei ere erasaten dienak, larritasun itzela hartu du Van Goghen kasuan: bere bizitzan zehar koadro bakarra saldu zuen nederlanderaren antzekoei heriotza eskatzen die gizarteak, nolabaiteko onarpena ematen hasteko baldintza gisa. Edozein gizarte ordenaren, are zuzen eta eskuzabalaren, eta ilegorria bezalako eremutarren artean, ezinbestean pizten da gudu gogorra: Arles-en, margolariarekin bere bizilagunek zuten harreman bakarra, Poliziari etengabe deitzea zen, atxilotu eta ospitalean zarra zezaten behingoz. Van Gogh askozaz ere estuago lotu zitzairen koloreei, gizakiei baino. Halatan, beren obren balizko hartzaileak irudikatzeko beharra sentitzen zuelarik, garaikideak ahanzi, eta etorkizuneko bakarti eta tribu desegituratuengana jotzen zuen.

Hain zuzen, benetan asetzen zuen jar-

Gantzarainek Van Goghen bizimodua azaldu eta gainera, eredu gisa aurkeztu duela uste du Zapiainek

Biografia: Van Gogh, bihotzean eguzkia

Xabier Gantzarain

Txalaparta, 2002

62 orrialde. 10 euro

la dela presa. Van Goghek bost urte behar izan zituen, zoro lez lan eta lan, ase-bete zuen lehenbiziko koadroa, *Patata ja-leak* pintatu ahal izateko. Jardunbide grinsu setati horrek fruituak eman baitzituen: Van Goghek era berri batean begiratzen erakutsi digu, batik bat koloreak. Hasiera batean, kolore ilunak, goibelak, ahulak zerabiltzan, patata kolorea nagusi, agian halakoxea delako Herbehereetako zerua, edo pintatzen zituen nekazari txiroen bizimodua, edo halaxe zebilelako orduan bere bihotza.

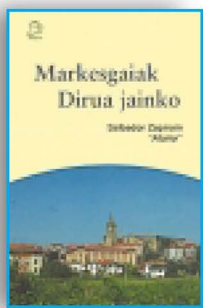
Gero, Herbehereetatik Parisera joan zen, eta, geldika-geldika, pintzelkada eskutik askatzeaz gainera, zuzenean bihotzaz pintatzearen, bere oihalak argi poxi

bat erakusten hasi ziren, kolore horixkak eta gorrixkak, bertako giroaren, aldarte nabarrago baten eta estanpa japoniarren eraginez. Bestalde, Parisen ezagutu zituen inpresionistak formalistegiak ziren Van Goghentzat: kolorea, itxura polita lortzeko aitzakia izatera mugatzen ei zuten; eta, eguzkia, itzal atseginak sortzeko foku huts.

Azkenik, Frantziako hegoaldean, bere goien gradura iritsi zen, bere margolari berezitasunera. Artista handi guztiek askatzen dute oztopaturik edo itxirik datzan alorren bat; Van Goghek kolorea antzekotasunetik askatu zuen. Inpresionistak errealitatearen koloreak margolanean atxikitzen ahalegintzen ziren. Van Goghek, berriz, bihotzak eskatzen zion kolorea jarri zion gauzari, koloreen bitartez bere sentimenduak adieraziz, eta bere margolanak ordura arte inork erabili gabeko —apika imajinatu gabeko— koloreez biziara zituen.

Matxino gehienak gizarte zapaltzaile bat zuzenagoa litzatekeen beste batez ordeztzeko borrokatzen dira; Van Goghi, os-tera, esan bezala, edozein gizarte zitzaion mehatxu, gizarteaz ez zuen nahi bakean utz zezan baizik. Hortaz, gurago zukeen gizartea desegin, aldatu baino. Liburu honek, Van Goghen izaera eta bizimodua erakustez batera, eredutzat ere aurkeztu dizkigu; eta, badut uste, euskal gizarteak, utzikieriak jota ez balebil, neurri zorrotzak hartuko litzuke Gantzarain delakoaren aurka, eredu hori, gaztetxoei zuzendua gainera, larrigarri gisa har dadin diot, gizartearenganako inongo borronte onik ez duen artistarena baita.

Ataño idazle eta bertsolariaren bi eleberri berri argitaratu dituzte Auspoa sailean

Eleberria: **Markesgaiak /Dirua jainko**. Salvador Zapiain *Ataño*. Sendoa, 2002. 310 orrialde. 18,03 euro.

Atañoen (1913-2000) bi eleberri berri argitaratu ditu Auspoa sailaren baitan Sendoa argitaletxeak. *Markesgaiak* ahoz

aho transmititu den antzinako kontaera bat da; *Dirua jainko*, berriz, gerra ondoko egoera gogorrean nagusien eta langileen artean jazo ziren harremanen berri ematen digun istorioa. Atañoak «euskera dotore eta aberatsa» erabiltzen duela nabarmentzen dute argitaletzeko ordezkariak.

Pantzo Hirigarainen antzerki lan saritua liburuan kaleratu du Gipuzkoako Kutzak

Antzerkia: **Garatenea**. Pantzo Hirigarai. Gipuzkoako Kutsa, 2003. 59 orrialde. 3,61 euro.

Garatenea antzerki lanak Donibane Garaziko trinketarenetik hartua du izena, eta trinket horren inguruko giroa

du ardatz. Hain zuzen, pilotaren munduaren parodia bat da iaz Donostia Hiria Literatur saria jaso zuen antzerki lan hau. Obra arina eta bizitasun handikoa dela iritzi zion epaimahaiak. Pantzo Hirigarai antzerlariak antzerki arloko hiru sari irabazi zituen 2002. urtean.

Iparragirre sariketan gailendu diren Ziaurizen eta Arrasateren lanak argitaratu dituzte

Poesia/Narrazioa: **Itsasoaren sinfonia/Lauso**. Lander Arrasate/Maider Ziauriz. Bermingham, 2002. 53 orrialde. 6 euro.

Argitaratu dituzte Urretxu eta Zumarragako udalek antolatutako Iparragirre

ipu sariketan gailendu diren lanak: Maider Ziauriz EGUNKARIAko zuzentzailearen *Lauso* ipuina eta Lander Arrasateren *Itsasoaren sinfonia* poemarioa. Ziaurizek barruko sentimenduei eman die bide bere lanean; Arrasatek, berriz, perfekzioaren bila eginiko bidaia antzua burutu.

ez bai

Hainbat euskal liburu ingelesera itzulita argitaratzeko akordioa sinatu dute Eusko Jaurilaritzak eta Renoko Center of Basque Studiesek. Zer liburu aukeratuko zenituzke horretarako? Zergatik?

<http://www.egunkaria.com/eztabaida> Egunkaria

Eman zure iritzia!!